

XXXVII

ZÁŘÍ 2023

horizon

MĚSÍČNÍK UMĚNÍ

Svatá Flašinetálie

RESTAUROVÁNÍ ZAPOMENUTÉHO PLÁTNA
KLASICISNÍHO MALÍŘE FRANÇOIS-JOSEPHA NAVEZE

SVATÁ FLAŠINETÁLIE

Příspěvek k restaurování obrazu François-Josepha Naveze

text Patrik Pařízek, Christa Hohnhäuser / fotografie Wren Theroux

Náročný několikadenní výzkum přinesl své ovoce. Obraz méně známé patronky vstal z hlubin vědeckého zapomnění, aby se stal majákem následujícího bádání.

DRUHÉ RESTAUROVÁNÍ?

U příležitosti slavnostního koncertu 14. ročníku Libereckého flašinetáře byl společně s kunsthistorikem Mgr. Patrikem Pařízkem, Ph.D. a kunsthistorikin Christou Hohnhäuser, Jubel-Jette, odhalen restaurovaný obraz Svaté Flašinetálie.

V rámci průzkumu byla provedena prohlídka v UV luminiscenci, průzkum rentgenologický a prohlídka obrazu při různém zvětšení (optiVISOR, stereo-mikroskop).

UV LUMINESCENCE: Povrch obrazu září stejnou vrstvou laku. Pod ní jsou obtížně čitelné malířské zásahy.

RENTGENOLOGICKÝ PRŮZKUM: V rámci tohoto průzkumu bylo provedeno celoplošné snímkování formátu. Na rentgenogramu se vedle velkého poškození objevuje záznam výstavby obrazu.

Svatá Flašinetálie, zvaná též Sv. Flashinetalia (c. 360, malá vesnice v Itálii – c. 400, při pronásledování) byla stavitelka varhan a flašinetů, řeholnice a zakladatelka žebravého řádu. Dnes je uctívanou patronkou pouličních umělců. Její označení "flašinet" pro drobný píšťalový hudební nástroj je s oblibou užíváno dodnes. [1]

Je zřejmé, že jde o malbu dle předlohy. Malba je nekomplikovaná a sleduje předem danou kompozici. Malíř se zabývá pouze partiemi v nejvyšším osvětlení, na rentgenogramu se stíny a polostíny téměř neprojevují. Objemy jsou tvořeny umírněným, ale zručným přidáváním bělob.

PRŮBĚH RESTAUROVÁNÍ: Obraz byl nejprve zdokumentován, a pak byl proveden průzkum staré rentoaláže, provedené na voskovo-pryskyřičnou směs. Mezi plátny byla objevena papírová mezivložka. Lep je tvrdý a značně zkrěhlý (velký obsah pryskyřice), takže již neplní svoji stabilizační funkci. Rentoaláž byla tedy odstraněna a rub obrazu byl očištěn. Poté byl obraz nažehlen na nové plátno za pomoci perforované papírové mezivrstvy a napnut na nový silnější, klínový vypínací rám. Sondážní průzkum do vrstev povrchových nečistot laků a přemaleb ukázal rozsah druhotných zásahů. [2]

Odkaz učení
Svaté Flašinetálie
nadále inspiruje ^[3]

Krakelace před restaurováním

Zadní strana upomíná na událost z 21. června 1920

Ty především v levé dolní polovině mají charakter plošných malířských přemaleb hutnou pastou, zakrývající hrubě přetmelenou trhlínu. Je navíc evidentní, že předchozí restaurátorský zásah se zaměřil na stabilizaci plátna, ale k čištění malby nedošlo. Po očištění povrchu a odstranění nevyhovujících tmelů byly defekty nově dotmeleny pružným tmelem tak, aby jejich povrch odpovídal charakteru okolí, a malba byla opatřena pracovní lakovou mezivrstvou. Poté byla provedena scelovací retuš olejo-pryskyřičnými barvami. Na závěr byl obraz nalakován finálním damarovým lakem s příměsí vosku a polymerovaného oleje. Doporučujeme revizi obrazu po cca 8-10 měsících. [4]

Christa Hohnhäuser

MGR. PATRIK PAŘÍZEK, PH.D
CHRISTA HOHNHÄUSER, JUBEL-JETTE

POZNÁMKY

1. Flašinetář Petr Ladra ze Suchdola u Kutné Hory se spíše přiklání k názvu "cimprkaslík"
2. K výzkumu byly použity některé aktuální studie, ale čerpáno bylo i z literatury původní.
3. Určitě je to někde dohledatelné
4. Dle výstupu oficiální restaurátorské zprávy

PRAMENY A LITERATURA

- PAŘÍZEK, Patrik. Svatá Flašinetálie a její význam v kultuře a tradicích, Praha 2023
- TV Arte. Restauration de l'image de Sainte Flašinetalia, Aulung 1998
- ALVIN, Louis, Fr. J. Navez, Sa vie, ses oeuvres et sa correspondance, Brussels 1870
- BERGER, Vojtěch. Zatímco v České republice jsou flašinetky celkem běžná věc, na Slovensku byste je hledali těžko, Nitra 2010